

Prohlášení pro tisk

V červnu minulého roku se na Úřad pro ochranu osobních údajů, stejně jako na ostatní obdobné dozorové orgány nad ochranou osobních údajů ve členských státech EU i jinde ve světě, obrátila Privacy International s upozorněním, že společnost SWIFT poskytuje bez vědomí klientů finančních institucí údaje o mezibankovních finančních transakcích na vyžádání úřadům USA v rámci boje proti terorismu.

Privacy International je soukromá organizace se sídlem v Londýně, se členy z 30 zemí, založená v roce 1990; jejím cílem je střežit soukromí, lidská práva a občanské svobody.

SWIFT (Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunications) je světovou finanční službou pro usnadňování mezinárodních peněžních transferů. Jde o společnost družstevního typu založenou a provozovanou v rámci belgického práva, s ústředím v Belgii, v sídle Národní banky Belgie. Má řadu úřadoven v různých zemích (žádnou v ČR). Významnou úlohu v dozorových orgánech společnosti mají centrální banky zemí tzv. G-10, které základní kontrolní pravomoc přenesly právě na Národní banku Belgie.

Z informace Privacy International a výsledků následného zjišťování zejména belgických úřadů dále vyplývá, že Swift má dvě operační centra, jedno v EU a druhé v USA. Provozovna v USA má funkci „záložní“ a přesně zrcadlí všechny podchycené operace. Na základě smlouvy uzavřené mezi společností SWIFT a úřady USA se z operačního centra data ve velkých množstvích přenášejí do tzv. „black-boxů“, které již jsou pod kontrolou USA, a to pravděpodobně na základě přibližných vymezení typu „od-do“, „země-země“, „banka-banka“ apod.; z nich pak Ministerstvo financí USA (US Department of Treasury) vybírá již individualizovaná data. Vše se děje na základě úředních žádostí o informace (tzv. „subpoenas“), které jsou pro subjekty působící v rámci jurisdikce USA závazné.

Záležitostí předávání osobních údajů společností SWIFT úřadům USA v rámci boje proti terorismu se na svých jednáních zabývala také Pracovní skupina pro ochranu dat podle článku 29 („WP 29“), což je nezávislý poradní orgán Evropské komise složený z předsedů národních dozorových orgánů pro oblast ochrany osobních údajů.

22. listopadu 2006 přijala pracovní skupina WP 29 v této záležitosti podrobné stanovisko (http://ec.europa.eu/justice_home/fsj/privacy/docs/wpdocs/2006/wp128_cs.pdf). Upozorňuje v něm na porušení několika ustanovení příslušné směrnice o ochraně osobních údajů (95/46/EC) a tedy i odpovídajících ustanovení v národních legislativách. Jedná se zejména o skutečnost, že data byla ve velkém rozsahu předávána pro účel nekompatibilní s původním komerčním účelem jejich sběru (čl. 6/1/b směrnice). Ani SWIFT, ani finanční instituce dále neinformovaly subjekty údajů o způsobu zpracování jejich údajů ve spojení s transfery do USA, jak to vyžadují čl. 10 a 11 směrnice. Nerespektovány jsou i čl. 25 a 26 směrnice, stanovující podmínky předávání údajů do „třetích“ zemí s neadekvátní legislativní ochranou osobních údajů, mezi které patří i USA. V souvislosti s bojem proti terorismu nemá příslušné zpracování dat právní oporu ani v právních normách EU, ani v nějakém závazném mezinárodním ujednání mezi EU a USA.

WP 29 v závěrech vyzývá k okamžitému zahájení akcí, které by vedly k nápravě situace a k zastavení porušování zákona. Vyslovila názor o společné odpovědnosti společnosti SWIFT a finančních institucí, nicméně v nestejně míře této odpovědnosti. Hlavní opatření by se měla týkat v první řadě hlavní odpovědné osoby „správce“ dat, kterou je SWIFT. I když banky tuto společnost založily, již dlouhou dobu nově přistupující banky a finanční instituce nemají na její činnost přímý vliv, ve své naprosté většině nemají možnost její činnost kontrolovat a nerozhodují o povaze a způsobu poskytovaných služeb. Určitý vliv na její činnost a tedy i určitou míru odpovědnosti mají centrální banky zemí G-10 v čele s Národní bankou Belgie vzhledem ke své účasti v kontrolním aparátu a tedy i možnosti nepřímo činnost společnosti ovlivňovat. Zásadní odpovědnost společnosti SWIFT za předávání dat do USA je tedy nepochybná.

Úřad pro ochranu osobních údajů se nespokojil jen pouhým sledováním vývoje v zahraničí. Již v červenci 2006 se předseda Úřadu obrátil dopisem na generálního guvernéra ČNB, ve kterém ho o případu informoval a požádal o součinnost při získávání dalších informací. V listopadu 2006 bylo po pracovní linii informováno MF ČR a na vyžádání byly informace s hodnocením situace poskytnuty také dalším rezortům, jmenovitě MZV ČR a MV ČR. Ještě v roce 2006 také byla z rozhodnutí předsedy Úřadu zahájena v rámci kompetencí Úřadu jakožto nezávislého orgánu dozoru kontrola několika bank, jejímž řízením byl pověřen inspektor Ing. Jan Zapletal. Účelem kontroly bylo prověřit, zda nedošlo při zpracovávání osobních údajů klientů bank v souvislosti s jejich předáváním do systému „SwiftNet Fin“ k porušení zákona a v takovém případě pak, kromě možných finančních sankcí, přijmout opatření na zastavení a nápravu příslušné závadné činnosti.

I když kontrola Úřadu pro ochranu osobních údajů ve vybraných bankách dosud formálně uzavřena nebyla, již dnes je možné konstatovat, že zákon kontrolovanými subjekty z hlediska zpracování osobních údajů jejich klientů, které jsou součástí záznamů o mezibankovních transakcích předávaných do zahraničí a posléze také poskytované společností SWIFT úřadům v USA v rámci boje proti terorismu, porušen nebyl. Ve smlouvách kontrolovaných subjektů se společností SWIFT není žádná zmínka svědčící o tom, že by záznamy mohly být používány i pro jiné účely, nekompatibilní s komerčními účely, pro které jsou českými bankami zpracovávány a do zahraničí předávány. Transfery záznamů s osobními údaji do zahraničí kontrolované banky vesměs směřují v rámci EU, respektive Evropského hospodářského prostoru, s výjimkou informací o platbách ve měnách zemí mimo tento prostor, které nejprve směřují do banky v příslušné „třetí“ zemi. O tomto principu v souvislosti s použitím měny „třetí“ země jsou však klienti v rámci všeobecných obchodních podmínek informováni. Tokům osobních údajů v rámci EU/EHP nesmí být kladena žádná překážka z titulu ochrany osobních údajů. Jednoznačně tak stanoví již zmíněná směrnice 95/46/EC ve svém čl. 1 odst. 2 a stejně tak to vyplývá i z příslušného ustanovení § 27 odst. 1 zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Závěrem nezbyvá nežli znovu zdůraznit, že odpovědnost za stávající praxi je především na společnosti SWIFT, která osobní údaje do USA předává a úřadům USA poskytuje. Jistou odvozenou míru spoluzodpovědnosti je možné vyvodit i pro finanční instituce, které jsou součástí kontrolních mechanismů SWIFT, tedy centrální banky zemí G-10 v čele s Národní bankou Belgie. A právě tam je také třeba hledat nápravu a zvažovat případné sankce. Objevují se úvahy, že řešení do budoucna je možné očekávat od jednání orgánů EU s úřady USA s cílem právně podepřít transfery dat do USA mezinárodní smlouvou. To by ovšem současnou praxi příliš nezměnilo, nicméně by se docílilo určitých smluvních záruk pro zacházení s osobními údaji ze strany amerických úřadů.

Úřad pro ochranu osobních údajů ovšem považuje za solidní, aby klienti bank a finančních institucí i široká veřejnost byli o problému alespoň informováni, což je i cílem tohoto prohlášení pro tisk.

V Praze dne 25. ledna 2007